

KATARZYNA WALENDZIK

e-mail: katarzyna.walendzik@wp.pl

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

ŚRODOWISKOWE ASPEKTY SPOŁECZNEJ ODPOWIEDZIALNOŚCI BIZNESU W DZIAŁALNOŚCI LOGISTYCZNEJ FIRMY ŠKODA AUTO SA

JEL Classification: M14, L2

Streszczenie: Celem niniejszego artykułu jest charakterystyka rozwiązań realizowanych w ramach społecznej odpowiedzialności biznesu w zakresie ochrony środowiska w obszarze działalności logistycznej na przykładzie firmy Škoda Auto SA. Autorka, jako pracownik badanej firmy, w trakcie obserwacji uczestniczącej zidentyfikowała najważniejsze rozwiązania proekologiczne będące przejawem realizacji koncepcji CSR, wskazując je jako benchmark dla innych podmiotów, szczególnie tych działających w sektorze motoryzacyjnym.

Słowa kluczowe: społeczna odpowiedzialność biznesu, polityka środowiskowa, Škoda Auto SA.

1. Wstęp

W ostatnim czasie ochrona środowiska w działalności przedsiębiorstw stała się trendem. Podmioty gospodarcze starają się komunikować wewnątrz i zewnątrz, że włączają tę kwestię do swoich planów i strategii, że zachowują się ekologicznie i że ekologia jest równie ważna jak wynik ekonomiczny. Strategia środowiskowa może prowadzić do redukcji kosztów w wybranych obszarach biznesowych lub do identyfikacji nowych możliwości biznesowych. W dłuższej perspektywie firmy mogą skorzystać z wielu innych korzyści, takich jak identyfikacja nowych źródeł dochodu, poprawa lub wzmocnienie swojej reputacji i pozycji rynkowej, poprawa wyników finansowych czy pozyskanie nowych i zatrzymanie dotychczasowych pracowników. W przypadku kompleksowej i opracowanej strategii środowiskowej firma może dążyć do tak ważnego celu, jak zbudowanie przewagi konkurencyjnej w swoim sektorze biznesowym.

Cele w zakresie ochrony środowiska, będące częścią koncepcji społecznej odpowiedzialności biznesu, są szczególnie ważne dla tych obszarów działalności przedsiębiorstwa, które mają duży udział w emisji zanieczyszczeń. Do takich obszarów, obok produkcji, należą procesy logistyczne.

Celem niniejszego artykułu jest charakterystyka wybranych rozwiązań realizowanych w ramach społecznej odpowiedzialności biznesu w zakresie ochrony śro-

dowiska w obszarze działalności logistycznej na przykładzie firmy Škoda Auto SA. Poprzez realizację tego celu autorka chce pokazać, jak idea społecznie odpowiedzialnego biznesu znajduje swoje realne przełożenie na działalność organizacji, w tym na kształtowanie procesów i zasobów logistycznych.

Artykuł składa się z kilku części. W pierwszej autorka przedstawiła wybrane instrumenty polityki ochrony środowiska jako części społecznej odpowiedzialności biznesu, następnie scharakteryzowała krótko firmę Škoda Auto SA, by na koniec podzielić się z czytelnikiem oryginalnymi proekologicznymi rozwiązaniami wykorzystywanymi w badanej organizacji, w tym w obszarze działalności logistycznej (Walendzik, 2019, 2021).

2. Charakterystyka wybranych instrumentów polityki ochrony środowiska

Społeczna odpowiedzialność biznesu (CSR, *Corporate Social Responsibility*) ma wiele ujęć, a jednym z nich jest traktowanie jej jako procesu, poprzez który przedsiębiorstwa zarządzają relacjami z różnymi interesariuszami (*stakeholders*). Interesariusze mogą mieć realny wpływ zarówno na przyzwolenie na działalność, jak i na sukces rynkowy organizacji. Oznacza to, że CSR powinna być traktowana raczej jako inwestycja, nie koszt (podobnie jak zarządzanie jakością). M. Bernatt zakłada, że „firmy mogą podchodzić do CSR w sposób finansowy, handlowy i społeczny, prowadzący do długoterminowej strategii ograniczającej ryzyko związane z niepewnością. Przedsiębiorstwa powinny realizować swoją odpowiedzialność społeczną, zarówno w regionie działalności, jak i na arenie międzynarodowej, włączając w nią swój cały łańcuch zaopatrzeniowy” (Bernatt, 2009, s. 26-27).

Istnieje wiele definicji społecznej odpowiedzialności biznesu. Przykładowo Komisja Europejska definiuje CSR jako „dobrowolne włączanie aspektów społecznych i środowiskowych do codziennych operacji biznesowych i interakcji z interesariuszami korporacyjnymi” (*Promoting a European...*, 2001, s. 8). Tak rozumiana odpowiedzialność społeczna kryje w sobie szeroki zakres działań, które można podzielić na trzy podstawowe obszary. Są to:

- 1) obszar ekonomiczny (*economy*) – obszar gospodarczy (zysk),
- 2) obszar społeczny (*society*) – obszar społeczny (ludzie),
- 3) obszar środowiskowy (*environment*) – obszar środowiskowy (planeta).

W niniejszym artykule autorka skupia się na środowiskowych celach CSR. W tym obszarze firmy koncentrują się przede wszystkim na ograniczaniu negatywnego wpływu swojej działalności na środowisko. Środowiskową aktywność CSR można sprowadzić do obszarów, takich jak: polityka ochrony środowiska, energia i woda, odpady i recykling, transport, produkty i opakowania oraz zakupy. W praktyce biznesowej to ekologiczne podejście jest bardzo często wprowadzane poprzez tak zwane zarządzanie środowiskowe lub politykę środowiskową (ochrony środowiska).

Korzystanie z określonych instrumentów polityki ochrony środowiska jest całkowicie dobrowolne, ale można oczekiwać, że w przyszłości staną się one istotną częścią zarządzania przedsiębiorstwem. Każda firma, zarówno mała, jak i duża, może wybrać jedno z opisanych poniżej narzędzi odpowiedzialności za środowisko. Narzędzia wzajemnie się uzupełniają, ale mogą nie zostać w pełni wdrożone.

Spośród wielu narzędzi, które można wykorzystać w polityce środowiskowej w firmach, autorka wybrała te, które są najlepiej rozpoznane i wdrożone na największą skalę w praktyce. Są to m.in. normy systemowe, takie jak: EMS, ISO 14001 i EMAS, oraz nienormowane rozwiązania, m.in. ekoprojekt (ekoinnowacja produktowa) czy też popularna obecnie koncepcja LCA, czyli ocena cyklu życia (*Life Cycle Assessment*). W dalszej części artykułu krótko scharakteryzowano wymienione rozwiązania.

„System zarządzania środowiskowego (EMS, *Environmental Management System*) to struktura, która pomaga organizacji osiągnąć jej cele środowiskowe poprzez konsekwentny przegląd, ocenę i poprawę jej efektywności środowiskowej. Zakłada się, że ten spójny przegląd i ocena wskażą możliwości poprawy i wdrożenia działań środowiskowych organizacji. Sam EMS nie narzuca poziomu efektywności środowiskowej, który należy osiągnąć; SZŚ każdej organizacji jest dostosowany do jej indywidualnych celów i zadań” (United States Environmental..., b.d.).

System zarządzania środowiskowego EMS to podejście do ochrony środowiska we wszystkich aspektach działalności, poprzez które firma wpisuje troskę o środowisko w swoją strategię biznesową i bieżącą działalność (wdrożenie systemu wpływa na strukturę organizacyjną, zakres odpowiedzialności, procesy, zasoby do określania i wdrażania polityki środowiskowej itp.). EMS jest integralną częścią systemu zarządzania całej firmy. Przyczynia się do zrównoważonego wzrostu gospodarczego i dobrobytu firmy, a jednocześnie koncentruje się na takich działaniach, produktach lub usługach firmy, które miały, mają lub mogą mieć wpływ na środowisko. Celem jest przede wszystkim ochrona (redukcja zużycia) zasobów naturalnych, ograniczenie uwalniania zanieczyszczeń do powietrza oraz zmniejszenie ryzyka wypadków środowiskowych (awarii). Kładzie się również nacisk na ochronę zdrowia pracowników i mieszkańców. Systemy EMS są obecnie najbardziej rozpowszechnionym sposobem, w jaki organizacja może zadeklarować, że w ramach swojej działalności dba o ochronę środowiska, a ich wpływ na środowisko jest również brany pod uwagę przy wytwarzaniu produktów lub świadczeniu usług.

ISO 14001 jest kolejnym narzędziem służącym do wdrażania systemu zarządzania środowiskowego. Norma ta została wydana w 1996 roku przez Międzynarodową Organizację Normalizacyjną (ISO). „ISO 14001 jest normą, w której Międzynarodowa Organizacja Normalizacyjna zawarła wymagania odnośnie systemu zarządzania środowiskowego (nazywanego również systemem zarządzania środowiskiem)”. Jak twierdzi sama organizacja ISO, „(...) normy międzynarodowe dotyczące zarządzania środowiskowego mają na celu dostarczenie organizacjom elementów skutecznego systemu zarządzania środowiskowego (EMS), który może być zintegrowany

z innymi wymaganiami dotyczącymi zarządzania i może pomóc organizacjom w osiągnięciu celów środowiskowych i ekonomicznych”, a norma ISO 14001 „(...) przeznaczona jest dla wszystkich organizacji, niezależnie od rodzaju i wielkości, oraz do stosowania w różnych warunkach geograficznych, kulturowych i społecznych”. Podstawowym zadaniem normy ISO 14001 jest wspomaganie ochrony środowiska i zapobieganie zanieczyszczeniom w sposób uwzględniający potrzeby społeczno-ekonomiczne (w myśl idei zrównoważonego rozwoju)” (*BRAND – Systemy Zarządzania...*).

Norma międzynarodowa określa wymagania dotyczące systemu zarządzania środowiskowego (EMS). Spośród norm serii ISO 14000 standard ISO 14001 jest tym, według którego wymagań system jest wdrażany i certyfikowany. Norma przeznaczona jest dla wszystkich organizacji, niezależnie od branży czy wielkości, zależy to tylko od tego, czy chcą one poprawić swoje podejście do ochrony środowiska. Podstawowym celem normy jest wspieranie ochrony środowiska i prewencja przed skażeniami. Norma nie określa bezwzględnych wymagań dotyczących zachowań środowiskowych organizacji, ale kładzie nacisk na zgodność z wymogami prawnymi dotyczącymi poszczególnych elementów środowiska (woda, powietrze, gleba, odpady itp.). Podstawą jest identyfikacja wszystkich możliwych aspektów wpływających na środowisko. Organizacja sama może wtedy wskazać te najbardziej uciążliwe dla środowiska i poszukać odpowiednich metod stopniowego zmniejszania wpływu na środowisko.

„System ekzarządzania i audytu EMAS (*EcoManagement and Audit Scheme*) to unijny system certyfikacji środowiskowej, który funkcjonuje w oparciu o Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1221/2009 z 25 listopada 2009 r. w sprawie dobrowolnego udziału organizacji w systemie ekzarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS). System ekzarządzania i audytu (EMAS) jest adresowany do wszystkich rodzajów organizacji zainteresowanych wdrażaniem kompleksowych rozwiązań w obszarze ochrony środowiska, zarówno przedstawicieli firm, jak i instytucji niekomercyjnych” (EMAS).

EMAS to jeden z dwóch sposobów, w jaki organizacja może wdrożyć tak zwany system zarządzania środowiskowego. EMAS reprezentuje aktywne podejście firmy do monitorowania i stopniowego zmniejszania wpływu działalności organizacji na środowisko oraz zarządzania nim. Przeznaczony jest dla organizacji działających w sferze prywatnej (spółki akcyjne, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością itp.), a także organizacji państwowych i administracji publicznej (ministerstwa, władze miejskie itp.) lub ich części (jednostka produkcyjna, odrębny zakład pracy).

Oprócz typowych rozwiązań dotyczących ochrony środowiska, które uwzględniane są również w raportach CSR, na uwagę zasługuje także idea ekoprojektu. Słowo „ekoprojekt” pochodzi od angielskiego słowa *ecodesign* i odnosi się do włączenia wymogów ochrony środowiska do projektowania rozwoju produktu. „Ekoprojekt oznacza uwzględnienie aspektów środowiskowych przy projektowaniu produktu celem poprawy ekologiczności PWE podczas jego całego cyklu życia”

(Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE). Generalnie ekoprojekt można zdefiniować jako systematyczny proces projektowania i rozwoju produktu, który oprócz klasycznych cech, takich jak funkcjonalność, ekonomiczność, bezpieczeństwo, ergonomia, wykonalność techniczna, estetyka itp., kładzie duży nacisk na osiągnięcie minimalnego negatywnego wpływu produktu na środowisko przez cały jego cykl życia (od momentu pozyskania surowców potrzebnych do jego produkcji do końca okresu użytkowania i późniejszej utylizacji). Jest to zapobiegawcze dobrowolne narzędzie regulacyjne. Zapobiegawcze, ponieważ idea ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko pojawia się na początku, kiedy produkt jest dopiero rozważany. Dobrowolne, ponieważ nikt nie zmusza firm do jego użycia i nie nakazuje im tego regulacyjnie, ponieważ ich stosowanie prowadzi do zmniejszenia wpływu na środowisko. Do najważniejszych zasad, jakimi kieruje się ekoprojekt, zaliczyć można następujące elementy:

- promocję bezpiecznych produktów i usług – popularyzację bezpiecznych dla zdrowia produktów i usług o jak najmniejszym wpływie na środowisko,
- ochronę biosfery – poszukiwanie rozwiązań minimalizujących wyciek substancji uszkadzających powietrze, wodę czy glebę,
- zrównoważone użytkowanie zasobów naturalnych – należy tu wymienić: wykorzystanie odnawialnych zasobów naturalnych, ochronę roślinności oraz miejsc występowania dzikiej przyrody, również rodzimej,
- zmniejszenie ilości odpadów i zwiększenie recyklingu – minimalizacja ilości odpadów z uwzględnieniem trwałości, zdolności adaptacji, naprawialności i możliwości recyklingu produktu w trakcie rozwoju,
- rozsądne wykorzystanie energii – dobór bezpiecznych dla środowiska zasobów, stosowanie środków oszczędzających energię,
- redukcję ryzyka – minimalizację ryzyka środowiskowego i zdrowotnego pracowników i klientów,
- przekazywanie informacji – dostarczanie aktualnych i nowych informacji na temat najbardziej odpowiednich materiałów i procesów (Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/We).

Innym zagadnieniem związanym z realizacją polityki środowiskowej jest koncepcja LCA (Life Cycle Assessment). Jest to rozwiązanie mające na celu ocenę zagrożeń środowiskowych związanych z systemem powstawania wyrobu lub realizacji działań, zarówno poprzez identyfikowanie oraz ocenę ilościową zużytych materiałów i energii oraz odpadów wprowadzanych do środowiska, jak i ocenę wpływu tych materiałów, energii i odpadów na środowisko. Ocena dotyczy całego okresu życia wyrobu lub działań, począwszy od wydobycia i przetwórstwa surowców mineralnych, procesu produkcji wyrobu, dystrybucji, stosowania, wtórnego wykorzystania, utrzymania, recyklingu i końcowego zagospodarowania oraz transportu. LCA ukierunkowuje badanie wpływu na środowisko systemu wyrobu w obszar ekosystemu, zdrowia ludzkiego oraz zużytych zasobów (Samson-Bręk, 2011).

Metoda LCA jest zdefiniowana w międzynarodowej normie ISO 14040. Jest to jedno z najważniejszych narzędzi informacyjnych polityki środowiskowej. LCA jest techniką oceny aspektów środowiskowych i potencjalnych wpływów na środowisko w całym okresie życia wyrobu (od kołyski do grobu) (...)¹. Metoda LCA opiera się na założeniu, że produkt podczas całego swojego życia i na każdym etapie powstawania wpływa na stan środowiska, rodzaj, ilość substancji i energii, które są wprowadzane do środowiska lub wzięte z niego.

3. Krótka charakterystyka firmy Škoda Auto SA²

Škoda Auto SA jest jedną z najważniejszych firm przemysłowych w Republice Czeskiej i jednocześnie jednym z najstarszych producentów samochodów na świecie. Ma siedzibę w miejscowości Mladá Boleslav, gdzie oprócz głównego zakładu produkcyjnego znajduje się również Muzeum Škoda, poliklinika firmowa i centrum edukacyjne, które obejmuje również własną średnią szkołę zawodową i szkołę wyższą. Škoda Auto posiada również dwa zakłady zależne: w Kvasinach i Vrchlabí.

Przedmiotem działalności Škoda Auto jest w szczególności rozwój, produkcja i sprzedaż samochodów, komponentów, oryginalnych części i akcesoriów marki Škoda oraz świadczenie usług (Škoda, skoda-auto.cz), wszystko zgodnie z mottem firmy „simply clever” (po prostu sprytny). Samochody Škoda produkowane są nie tylko w Czechach, ale także w innych krajach na całym świecie: w Chinach, Rosji, Indiach, Kazachstanie, Ukrainie, Słowacji, a także w Algierii.

Firma Škoda Auto SA założyła również kilka spółek zależnych, takich jak Skoda Auto India Private Ltd. czy Škoda Auto Slovensko s.r.o., która koncentruje się przede wszystkim na kupnie i sprzedaży samochodów, części zamiennych i komponentów swojej spółki dominującej.

Od 30 lat Škoda Auto jest członkiem Grupy Volkswagen, w skład której wchodzi również marki Audi, Bentley, Bugatti, Ducati, Lamborghini, MAN, Porsche, Scania, Seat, samochody osobowe Volkswagen oraz samochody użytkowe Volkswagen. Jedynym udziałowcem Škoda Auto jest Volkswagen Finance Luxemburg SA, zaś spółką dominującą całej grupy jest Volkswagen AG.

Historia firmy rozpoczęła się w 1895 roku, kiedy to Václav Laurin i Václav Klement (firma Laurin & Klement), dwaj kluczowi ludzie stojący za marką Škoda, zbudowali rower o nazwie „Slavia”. Po budowie roweru szybko „przerzucili się” na budowę motocykla, który cieszył się dużą popularnością i umożliwiał bicie rekordów prędkości oraz zwycięstwa w wyścigach. To właśnie te sukcesy były motywem do rozpoczęcia produkcji samochodów, dlatego w 1905 roku firma Laurin & Klement wprowadziła na rynek swój pierwszy samochód – Voiturette A, który również odniósł ogromny sukces.

¹ <https://www.iso.org/standard/23152.html> (dostęp 06.04.2022).

² Rozważania w niniejszym punkcie oparte są na informacjach zawartych na stronie internetowej Škody (skoda-auto.cz) i w dokumentacji wewnętrznej przedsiębiorstwa (Škoda Auto SA).

W 1925 roku, w celu dalszego rozwoju, firma Laurin & Klement została połączona z firmą inżynierską Škoda Plzen, co oznaczało zakończenie używania nazwy Laurin & Klement i stopniowe przejście do nazwy i emblematu Škoda. Firma została na krótko dotknięta wielkim kryzysem gospodarczym, który jednak ustał, po nim zaś znów nastąpiła era sukcesów, przerwana przez niemiecką okupację podczas II wojny światowej. Podczas tej okupacji Škoda była zmuszona do produkcji części do broni oraz samochodów terenowych i ciężarówek; ich produkcja trwała nawet po zakończeniu II wojny światowej. Po zakończeniu II wojny światowej producent samochodów wydzielił się z pilzneńskiej części firmy. Przy ówczesnym reżimie i ograniczonych możliwościach kontaktu z zagranicą firma zaczęła pozostawać w tyle pod względem nowoczesnych technologii, a także spadła jej konkurencyjność.

Po 1989 roku zdecydowano się dołączyć do silnego inwestora zagranicznego i tak w 1991 roku niemiecki producent samochodów Volkswagen (zwany dalej VW) stał się w 100% właścicielem, zmieniając nazwę firmy z powrotem na Škodę.

Trzon organizacji firmy dzieli się na 6 podstawowych obszarów:

- zarząd,
- rozwój techniczny,
- ekonomia,
- sprzedaż i marketing,
- produkcja,
- logistyka i zarządzanie zasobami ludzkimi.

W obszarze logistyki i zarządzania zasobami ludzkimi stworzono pododdział ochrony środowiska (czes. *životní prostředí*), odpowiedzialny za strefę utrzymania i ochronę środowiska na terenie Škoda Auto we współpracy z Logistyką (Škoda Auto SA).

Osoby z tego działu zajmują się m.in.:

- optymalizacją przepływu dostaw – firma musi wiedzieć, ile dostaw i o jakiej częstotliwości potrzebuje. Na dłuższą metę należy zoptymalizować przepływ dostaw, aby obniżyć koszty i ułatwić przyszłe planowanie,
- obniżaniem kosztów logistyki – jeśli procesy są zoptymalizowane, a czas dostawy skrócony, koszty logistyczne firmy mogą zostać zredukowane wiele razy w dłuższej perspektywie,
- zaspokajaniem potrzeb klienta – to kryterium jest podstawowe dla firmy: dostawy we właściwym miejscu, we właściwym czasie i bez istotnie negatywnego wpływu na środowisko.

Opisany dział we współpracy z innymi jednostkami organizacyjnymi firmy, w tym z działem logistyki, odpowiada za wdrożenie rozwiązań proekologicznych przewidzianych w polityce środowiskowej stanowiącej część społecznej odpowiedzialności biznesu.

4. Wybrane rozwiązania z zakresu ochrony środowiska stosowane w Škoda Auto SA

W branży motoryzacyjnej ekologia i związana z nią polityka środowiskowa należą do najczęściej dyskutowanych tematów. Większość ludzi nie wyobraża sobie życia bez samochodu i nie tylko z ich powodu obniża się jakość powietrza. Ponad połowa gospodarstw domowych ma co najmniej jeden samochód, a w niektórych przypadkach nawet dwa lub trzy na gospodarstwo domowe. Świadczy o tym badanie przeprowadzone w 2019 roku przez Polski Instytut Badań Jakości sp. z o.o., które wykazało, że „na jedno gospodarstwo domowe w Polsce przypada 1,5 samochodu”. Ponieważ Rzeczpospolita Polska jest członkiem Unii Europejskiej, granice polskich strategii środowiskowych i biznesplanów muszą również uwzględniać ograniczenia, przepisy i dyrektywy wydane przez Unię Europejską, a za ich nieprzestrzeganie nakładane są znaczące sankcje. Jednym z kroków do wprowadzenia polityki środowiskowej w Škoda Auto było spełnienie warunków normy ISO 14001. Warunki te zostały spełnione w 2001 roku i od tego czasu cała firma jest zarządzana zgodnie z tą normą. Wraz z tą normą i dwiema innymi: ISO 9001 – system zarządzania jakością i ISO 27001 – system bezpieczeństwa informacji, tworzą zintegrowany system zarządzania (ISM) w Škoda Auto.

W koncernie Volkswagen istnieje strategia środowiskowa, która obejmuje również działalność Škoda Auto. Strategia ta jest ukierunkowana na obszary produkcyjne i produktowe i jest planowana do 2025 r. (VW 2025). Jednak polityka środowiskowa powinna obejmować nie tylko te dwa obszary. Kolejną ważną grupą, o której firma powinna pomyśleć, są pracownicy, a równie ważnym punktem jest otoczenie firmy. Chociaż Volkswagen kładzie nacisk na produkt i produkcję, nie oznacza to, że Škoda nie może podejmować działań w innych obszarach.

W firmie Škoda Auto SA w związku z realizacją strategii środowiskowej koncernu „VW 2025” zainicjowano projekt o nazwie *Green Future* (GF). Jego uruchomienie nastąpiło na początku 2013 r. Za zarządzanie całym projektem odpowiada biuro Green Office, które koordynuje i współpracuje ze wszystkimi działami firmy. Celem strategii *Green Future* jest wspieranie zrównoważonego rozwoju firmy. Priorytetem jest zwłaszcza produkcja wydajnych pojazdów i ostrożne, racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych w całej firmie. Głównym sposobem osiągnięcia tych celów jest (Škoda, 2021):

- zmniejszenie zużycia energii i wody,
- niższa emisja szkodliwych substancji,
- wyższy udział recyklingu do 2025 r.

Czeski producent w ten sposób przyczyni się do realizacji celów strategii ochrony środowiska koncernu Volkswagen.

W nawiązaniu do wyżej prezentowanych celów strategii *Green Future* Škoda Auto zdefiniowała jej trzy filary:

- 1) *green product* (zielony produkt);
- 2) *green retail* (zielona sprzedaż);
- 3) *green factory* (zielona fabryka).

W ramach *green product* Škoda Auto SA zajmuje się rozwojem pojazdów najbardziej przyjaznych środowisku, zarówno pod względem materiałów, poziomu recyklingu, jak i zużycia paliwa. W obszarze strategii pod nazwą *green retail* marka promuje zrównoważone procesy wśród swoich dealerów i w trakcie realizacji usług, a w *green factory* łączy wszystkie działania, które przyczyniają się do produkcji i operacji przyjaznych środowisku. W ramach tego filaru strategii GF bada się zużycie energii i wody, ilość składowanych odpadów produkcyjnych na wyprodukowany samochód, emisję CO₂ oraz redukcję tzw. lotnych związków organicznych (LZO).

Wszystkie składowe strategii *Green Future* dotyczą działalności logistycznej i łańcucha dostaw Škoda Auto SA. Poniżej krótko opisano ww. obszary proekologicznego doskonalenia działalności firmy Škoda Auto SA.

Tak jak już wspomniano, jednym z obszarów zielonej strategii przyszłości jest *green factory* (zielona fabryka), do którego zalicza się np. kwestie selekcji dostawców. W ramach tego obszaru Škoda Auto SA m.in. wybiera dostawców, którzy stawiają tak samo jak firma nacisk na ochronę środowiska, a dostarczane przez nich komponenty, materiały, półprodukty itp. są przyjazne dla środowiska. Ponadto w ramach *green factory* firma stara się redukować zużycie energii, wody i odpadów.

Jednym z rozwiązań o charakterze proekologicznym w ramach *green factory* jest pojazd o nazwie EDIS, używany do wewnętrznego transportu materiałów w halach produkcyjnych fabryki Škoda. „EDIS to ciągnik transportowy napędzany przez baterie elektryczne o mocy 25 ton i dwie przyczepy. To sprawia, że jest uważany za ekologiczny. Ponadto w projekcie pilotażowym przyczepy są wyposażone w panele słoneczne, które ładują akumulator litowo-jonowy ciągnika za pomocą modułów fotowoltaicznych podczas jazdy. W rezultacie samochody te rzadziej wymieniają baterie w stacjach ładowania” (Škoda Auto SA, b.d.). Ciągnik zaprezentowano na fot. 1.

Kolejnym rozwiązaniem ekologicznym w logistyce firmy związanym z ideą zielonej fabryki są samochody z silnikiem wysokoprężnym EURO 6. „W porównaniu z silnikiem benzynowym silnik wysokoprężny jest bardziej wydajny. Ze względu na wyższy moment obrotowy ma większą moc przy średnich i niskich prędkościach. Silniki wysokoprężne mają również niższe zużycie paliwa. Dużą wadą silników wysokoprężnych jest potrzeba wysokich wibracji, a tym samym wysokiego poziomu hałasu. Škoda Auto wykorzystuje samochody ciężarowe z silnikiem Diesla Man i Scania” (Škoda Auto SA, b.d.) (por. fot. 2).

Innym rozwiązaniem, tym razem o charakterze regulacyjnym, stosowanym przez badaną organizację, a związanym ze strategią *Green Future*, jest norma emisji EURO 6. „Obecna wersja normy emisji dla samochodów to Euro 6. Normy emisji są ustalane przez Unię Europejską, a zatem określają maksymalne wartości zanieczyszczeń spalin w silnikach benzynowych lub wysokoprężnych. Normy

Fot. 1. Ciągnik elektryczny z przyczepami Still

Źródło: (Škoda Auto SA, b.d.).

Fot. 2. Samochód z silnikiem wysokoprężnym

Źródło: (Škoda Auto SA, b.d.).

Fot. 3. Samochód z silnikiem napędzanym CNG

Źródło: (Škoda Auto SA, b.d.).

te monitorują maksymalne wartości tlenu azotu, tlenu węgla, węglowodorów i cząstek stałych. Norma emisji Euro 6 obowiązuje od 1 stycznia 2015 r. Jeśli jest to norma emisji dla mniejszych pojazdów, instalowany jest specjalny filtr tlenu azotu. W przypadku większych lub mocniejszych samochodów musi posiadać zbiornik AdBlue, który jest cieczą do oczyszczania gazów spalinowych” (*AdBlue4you*, b.d.).

Samochody Scania CNG to kolejne rozwiązanie związane z zazielenieniem logistyki badanej organizacji. „Samochody Scania są w stanie transportować szybciej i więcej materiału. Główną zaletą tych samochodów jest to, że posiadają nadbudowę Böse. Burty są podnoszone przez podnośniki hydrauliczne ścian bocznych (Böse Swing Top Lifter), kierowca kontroluje ich obsługę za pomocą elektrohydrauliki. Ze względu na to, że nie ma potrzeby otwierania i zamykania przyczepy kilka razy na zmianę, czas transportu jest zmniejszony, około 10 minut na przeładunek. Dzięki temu kierowca może szybciej transportować materiał między halami w fabryce. Samochody te spalają sprężony gaz ziemny CNG do swojej pracy. Zmniejsza to emisję zanieczyszczeń” (Škoda Auto SA, b.d.). Na fot. 3 zaprezentowano omawiane wyżej pojazdy.

Drugi obszar proekologicznej strategii *Green Future* to *green product* (zielony produkt), w którym firma stawia na wyroby przyjazne środowisku. Przykładem są ekologiczne serie samochodów *green line* (zielona linia) czy też redukcja emisji CO₂, opracowywanie i stosowanie rozwiązań alternatywnych napędów lub zmniejszenie zużycia paliwa. Częścią strategii zielonego produktu jest to, że każda

linia modelowa musi mieć reprezentanta o nazwie *green line*, którego emisje CO₂ są najniższe. *Green line* jest sprzedawany tylko z jednym rodzajem silnika. Silnik zaprojektowany został specjalnie dla tej linii z uwzględnieniem zużycia paliwa w cyklu mieszanym i redukcją emisji CO₂. Auto poddawane jest również zabiegom aerodynamicznym, modyfikacjom karoserii oraz stosowane są nowoczesne technologie, takie jak rekuperacja energii hamowania, system start-stop czy opony o niskim oporze toczenia, które zmniejszają zużycie paliwa.

Od kilku lat w branży motoryzacyjnej próbuje się rozwiązać takie problemy, jak zamiana paliw ze źródeł nieodnawialnych na napędy ze źródeł odnawialnych. Przykładami są etanol E85 i olej rzepakowy (biopaliwa) lub wykorzystanie alternatywnych napędów, takich jak czysta energia elektryczna w postaci napędu akumulatorowego lub napęd hybrydowy z napędami benzynowymi i akumulatorowymi, które wzajemnie się uzupełniają. Wiąże się to również ze spełnianiem coraz bardziej rygorystycznych norm emisyjnych. Dzięki przejściu na samochody elektryczne problem ten zniknie, ponieważ emisje z samochodów elektrycznych są zerowe.

Škoda Auto aktywnie koncentruje się na obu tych kwestiach. Rozwój oparty jest w 100% na napędzie elektrycznym, a następne będą napędy hybrydowe. Producent samochodów Mladá Boleslav doskonale zdaje sobie sprawę, że gdyby nie pracował nad rozwojem napędów alternatywnych, w nadchodzących latach straciłby swoją konkurencyjność (Škoda, 2021).

Trzecim obszarem aktywności firmy Skoda Auto SA w zakresie strategii *Green Future* jest obszar *green retail* (zielona sprzedaż), w którym poruszane są kwestie związane ze sprzedażą samochodów i działalnością dealerów. Škoda Auto świadczy usługi doradcze swoim dealerom lub organizuje szkolenia ekologiczne dla autoryzowanych partnerów. Jednocześnie przyznaje chętnym Zieloną Pieczęć, która służy jako certyfikat ekologiczny przyznawany za przyjazne podejście do środowiska. W ramach *green retail* we wszystkich autoryzowanych serwisach planowane jest podłączenie stacji z gniazdami prądowymi do darmowego nabijania koncernowych samochodów z napędem elektrycznym.

Salony zostały zaprojektowane tak, aby w przyszłości zainstalować panele słoneczne. Dzięki wprowadzeniu projektu *Green Future* działaniom podejmowanym w wymienionych obszarach nadano strukturę i jasny cel. Nie oznacza to jednak, że do czasu pojawienia się *Green Future* takie działania nie były podejmowane.

5. Zakończenie

Odpowiedzialność społeczna – niezależnie od tego, czy traktowana jako koncepcja, idea czy proces – nieustannie ewoluuje, a firmy są coraz bardziej świadome jej znaczenia. Dowiadują się, jakie społecznie odpowiedzialne zachowania niosą ze sobą korzyści, takie jak wzrost konkurencyjności, pozytywne postrzeganie firmy i jej marki, a nawet wzrost zysków. Dla Škody Auto odpowiedzialność społeczna jest niezwykle ważna. Działalność firmy w tym obszarze podzielona jest na trzy sekto-

ry: gospodarczy, społeczny i środowiskowy, a na każdym z tych rynków firma prowadzi różne działania. Škoda Auto SA może się poszczycić stosunkowo wysokim poziomem korporacyjnej polityki środowiskowej. Jej cele i założenia szeroko oddziałują nie tylko na produkty, procesy, zasoby i cały łańcuch dostaw, ale również na świadomość pracowników, kooperantów i klientów.

Literatura

- AdBlue4you, Grenchem.* (b.d.). Pobrane 28 kwietnia 2019 z <https://pl.greenchemhttps://pl.greenchem-adblue.com/doadblue.com/do--youyou--reallyreally--knowknow--whatwhat--adblueadblue-isis--3/3>
- Bernatt, M. (2009). *Spoleczna odpowiedzialność biznesu. Wymiar konstytucyjny i międzynarodowy.* Warszawa Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego.
- BRAND – Systemy Zarządzania. Czym jest ISO 14001.* Pobrane 16 marca 2021 <https://iso14001.wroc.pl/czym-jest-iso-14001/>
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiająca ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią L 285/16
- EMAS. (b.d.). *Co to jest EMAS?* Pobrane 16 marca 2021 z <https://emas.gdos.gov.pl/co-to-jest-emas>
- Promoting a European framework for corporate social responsibility.* (2001, July 18). DOC/01/9. Brussels. Pobrane z https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/DOC_01_9
- Samson-Bręk, I. (2011). Zastosowanie metody oceny cyklu życia LCA do oszacowania wpływu na środowisko wytwarzania paliwa biogazowego do silników spalinowych. *Przemysłowy Instytut Motoryzacji Zakład Odnawialnych Zasobów Energii Przemysłowy Instytut Motoryzacji*, 2(53), 69-79.
- Škoda Auto S.A. (b.d.). *Wewnętrzne materiały.*
- Škoda. (2021). Pobrane 18 kwietnia 2021 z <https://www.skoda-auto.cz/novinky>
- United States Environmental Protection Agency. (b.d.). Pobrane 18 kwietnia 2021 z <https://www.epa.gov/ems/learn-about-environmental-management-systems>
- Walendzik, K. (2019). *Charakterystyka ekologii w wybranym przedsiębiorstwie* (praca dyplomowa – licencjacka napisana w Katedrze Zarządzania Strategicznego i Logistyki pod kierunkiem dr Anny Baranieckiej). Wrocław: Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu.
- Walendzik, K. (2021). *Charakterystyka i ocena odpowiedzialności społecznej korporacji w zakresie ochrony środowiska na przykładzie ŠKODA AUTO S.A.* (praca dyplomowa – magisterska napisana w Katedrze Zarządzania Strategicznego i Logistyki pod kierunkiem dr Anny Baranieckiej). Wrocław: Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu.

ENVIRONMENTAL ASPECTS OF CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY IN THE LOGISTICS ACTIVITIES OF ŠKODA AUTO SA

Abstract: The aim of this article is to use the example of Škoda Auto SA describe implemented solutions within the framework of corporate social responsibility in the area of environmental protection in the area of logistics. The author, as an employee of the interviewed company, during the observed identified the main environmental solutions that are a manifestation of the CSR concept and referred them to other companies, especially those operating in the automotive industry sector.

Keywords: corporate social responsibility, environmental policy, Škoda Auto SA.